

**A bányászati célú ingatlan-igénybevételi jogosultság
megszerzésének lehetőségei termőföld- és erdő esetében,
valamint a bányászati tevékenység összhangja a
településrendezéssel**

I. Más célú hasznosítással kapcsolatos egyes szabályok és anomáliák

Forrás:

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény
(továbbiakban: **Tvtv.**)

Speciális fogalom a Tvtv-ben:

Külfejtéses bányászati tevékenység: a bányafelügyelet által engedélyezett, a termőföld fel- és altalajának eltávolításával járó **homok**, **kavics** vagy **agyag** ásványi nyersanyag - ideértve mindezek **változatait** és **keveréseit** is - kutatása, feltárása és kitermelése.

I.1. Időleges más célú hasznosítás és az egyes bányászati tevékenységek viszonya

Fúrólyukas, mélyműveléses és egyéb külszíni bányászat:

Az általános szabályok az irányadóak, azaz ha a feltételei fennállnak, akár időleges, akár végleges más célú hasznosítás során is lehetséges a bányászati célra történő hasznosítás engedélyezése.

Külfejtés (agyag, homok, kavics) bányászat:

Bányászati célra időlegesen nem lehet kivonni a termőföldet (Tvtv. 9. § (3) bek.)

I.2. Átlagosnál jobb minőségű termőföld más célú hasznosítása

I.2.1. Kutatás, bányatelek fektetés, horizontális bővítés során irányadó szabályok (Tvtv. 8. § (3) bek.)

- A szakhatósági hozzájárulást **meg kell tagadni**, ha az engedélyezés iránti kérelem átlagosnál jobb minőségű termőföldet érint, azonban a tervezett tevékenység végzésére **hasonló körülmények** között átlagos, vagy annál gyengébb minőségű termőföldeken is sor kerülhet.
- A külfejtéses (agyag, homok, kavics) bányászati tevékenységgel összefüggő hatósági eljárásban való szakhatósági közreműködés esetén **akkor is meg kell tagadni** a szakhatósági hozzájárulást, ha:
 - (i) a kutatásra vonatkozó műszaki üzemi terv jóváhagyása iránti kérelmet vagy
 - (ii) a bányatelek megállapítása iránti kérelmet

olyan településen fekvő termőföldre nyújtották be, amelynek külterületén lévő földrészletek összterületének **több mint 25%-ára a bányatelek** jogi jelleg be van jegyezve az ingatlan-nyilvántartásban.

I.2.2. Meglévő létesítmény bővítése, bányauzemet érintő más célú hasznosítás (Tvtv. 11. §)

- Fő szabály: az **átlagosnál jobb minőségű termőföldet** más célra hasznosítani **csak időlegesen** (kivéve az agyag, homok, kavicsbányászat, lsd. 9. § (3) bek.), illetve **helyhez kötött igénybevétel** céljából lehet.
- Helyhez kötött igénybevételnek kell tekinteni különösen:
 - a) **meglévő létesítmény bővítését**
 - b) a **bányauzemet** és a természeti kincsek kitermeléséhez szükséges egyéb létesítményt

I.2.3. külfejtéses bányászati tevékenység végzésére vonatkozó speciális szabályok és értelmezési problémák (Tvtv. 15/B. §)

A Tvtv. 15/B. §-a a **cél-kitermelőhely, anyagnyerő hely** és a **külfejtéses bányászati tevékenység végzéséhez** szükséges termőföld végleges más célú hasznosításának engedélyezésére vonatkozó különös szabályokat tartalmazza.

A jogszabályhely (1) bekezdése e három tevékenység típust a 15/B. § vonatkozásában együtt **„cél-kitermelőhely és anyagnyerő hely”**-ként definiálja.

Ugyanakkor a további bekezdésekben kivétel nélkül, minden esetben csak „cél-kitermelőhely létesítésére” vonatkozó rendelkezéseket találhatunk.

A jogalkotási törvény vonatkozó rendelkezése értelmében: „a jogszabálynak a címzettek számára **egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal** kell rendelkeznie”.

Ezen rendelkezésből kiindulva a külfejtéses bányászati tevékenység végzését ellehetetlenítő, kiterjesztő jogalkalmazásnak nem lehet helye sem a hatóságok, sem a bíróságok részéről.

Az anomália lehetséges háttere:

A Tvtv.-t a 2013. évi CLXIX. törvény 17. §-a módosította olyan módon, hogy kiegészítette azt a 15/B. §-val.

A **jogszabályhely eredeti szövege** az anyagnyerő helyet nem tartalmazta, és az eredeti (1) bekezdés a két tevékenységet a 15/B. § vonatkozásában együttesen „cél-kitermelőhely”-ként definiálta.

Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a törvény eredetileg sem használta a létesítés szót a gyűjtőnévben.

A vitára okot adó rendelkezés a (3) bekezdés, amely így szól:

„Cél-kitermelőhely létesítése céljából kizárólag átlagosnál gyengébb minőségű termőföld végleges más célú hasznosítása engedélyezhető.”

A hivatkozott törvénymódosítás indokolása is kifejezetten úgy fogalmazott, hogy a fenti szabály a cél-kitermelőhely létesítése során irányadó.

Még ha úgy is tekintetnénk, hogy a rendelkezés hatálya kiterjed a külfejtéses bányászati tevékenységre is, ez a szabály – mivel csak a létesítésről és nem a tevékenység azt követő végzéséről szól - összhangban van a Tvtv. 8. §-ában foglaltakkal.

Az **Agrárminisztérium** első alkalommal egy konkrét felügyeleti eljárás során helyezkedett ezzel szemben arra a jogi álláspontra, hogy a **cél-kitermelőhely létesítése alatt a külfejtéses bányászati tevékenység végzését is** érteni kell.

Egyes kormányhivatalok az Agrárminisztérium jogértelmezését alapul véve a kérdéses jogszabályhelyet szintén kiterjesztően értelmezik, és úgy tekintik, hogy agyag, homok és kavics bányászatára meglévő bányatelek esetében sem kerülhet sor átlagosnál jobb minőségű termőföld igénybevételelével.

Túl azon, hogy ez a jogalkotási törvénybe ütközik és az alapvető nyelvtani értelmezési szabályokat sem veszi figyelembe, ezzel kapcsolatban több komoly aggály is felmerül:

- **ha** az eljáró ingatlanügyi hatóság úgy értelmezi a jogszabályt, hogy a **törvény erejénél fogva kizárt** a külfejtéses bányászati tevékenység végzése ilyen esetben, így a Bt. 26/C § (3) bekezdés szerinti **kártalanítási szabály alkalmazásának sem lehet helye** (megj.: az ugyanis a hatáskörrel érintett hatóság mérlegelésén alapulva jár, amennyiben a hatóság kivett helyé nyilvánítja a Bt. 49. § 16. pontja szerint a termőföldet), továbbá
- sem a Tvtv. sem más jogszabály nem rendezi azt a **(érték) garanciális problémát**, hogy a törvénymódosítás hatályba lépésekor már jogerős határozattal lefektetett bányatelkek jogosultjai, mint jóhiszemű jogszerzők részére a **korlátozással arányos kártalanítást** kellene biztosítani, ugyanis
- amennyiben a kérdéses jogszabályhely **kiterjesztő értelmezése** a helyes, akkor az a tulajdonhoz való, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti **alapjogot sért**

Az Agrárminisztérium jogértelmezése további szempontból is megkérdőjelezhető, amikor:

- deklarálják, hogy nincs jelentősége annak, hogy a bányatelek fektetés során a földhivatal termőföld mennyiség védelmi szempontokat érvényesített-e vagy sem (ezzel végső soron azt sugallják, hogy a bányatelek fektetésben megtestesülő bányászati jog nem képvisel valódi értéket), és
- ezzel szemben úgy tekintik, hogy ha utóbb nem járul hozzá az ingatlanügyi hatóság a más célú hasznosításhoz, úgy az azért nem keletkeztet kártalanítási kötelezettséget, mert az érintett terület már a bányászat megkezdését megelőzően is termőföldnek minősült és a földvédelmi hatóság engedélye nélkül meg sem lehet rajta kezdeni a bányászatot
- A minisztérium jogértelmezése szerint a Bt. a termőföldet eleve a törvény erejénél fogva kivett helynek tekinti (a Bt. 49. § 16. pont első mondatát nem veszik figyelembe)
- kártalanításra csak a más célú hasznosítás engedélyezését követően, a Bt. 26/C. § (1) bekezdés szerinti esetben van lehetőség, a bányászati tevékenység végzése alatt

I.3. Egyéb problémák a 15/B. §-val

Tekintve, hogy a 15/B. § rendelkezései minden esetben csak a cél-kitermelőhely létesítéséről, illetve megszüntetéséről rendelkeznek, nem kizárólag a (3) bekezdés tekintetében okozhat problémát a jogszabály értelmezése a gyakorlatban.

A bányászat szempontjából alapvető jelentőségű (4) bekezdés rendelkezik például arról, hogy amennyiben a cél-kitermelőhely létesítése (!) céljára már igénybe vett vagy engedélyezett területek a település külterületének 25%-át meghaladják, nem engedélyezhető cél-kitermelőhely céljára további végleges más célú hasznosítás.

A földvédelmi ügyben eljáró ingatlanügyi hatóságok ezt a rendelkezést is úgy értelmezik, hogy a külfejtéses bányászati tevékenység során igénybe venni kívánt termőföldek esetében is alkalmazni kell, holott a nyelvtani értelmezés szabályai szerint erre nem lenne lehetőségük.

Erdő bányászati célú igénybevétele

2009. évi XXXVII. törvény

az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

Az Evt. Átfogó módosításon esett át 2017-ben (2017. évi LIV. törvény)

Alapvető különbségek a termőföld bányászati célú igénybevételéhez képest:

- ❖ Termőföldnél: Más célú hasznosítás/kivonás Erdő esetében: igénybevétel
- ❖ Nincs szerepe annak, hogy milyen minőségű a föld
- ❖ Feltétel: az erdőre vonatkozó tulajdonjogon vagy más jogcímen fennálló rendelkezési jog igazolása
- ❖ Kétlépcsős eljárás (elvi engedély tervezett igénybevételre és igénybevételi engedély)

Bányatörvény módosítása területrendezési szempontok miatt

Magyar Állam tulajdonában álló erdő esetében kétlépcsős eljárás

Elvi engedély
megszerzése
Ügyintézési idő: 90 nap

Vagyonkezelői és
tulajdonosi
hozzájárulások
megszerzése

**Erdő
igénybevételi
engedély**
Ügyintézési idő:
90 nap

Bányafelügyeleti engedélyezés

Bányászati tevékenység és településrendezési eszközök összhangja 2019.03.15 - 2019.07.15.

2018. évi CXXXIX. törvény

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Bányászatot érintő rendelkezései 2019. március 15.-től léptek hatályba

❖ **Beiktatja a Bányatörvénybe a 26. § (3a) bekezdést:**

26. § (3a) A külfejtéses művelésű bányatelket akkor lehet megállapítani vagy horizontálisan bővíteni, ha a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló törvény bányatelek-megállapításra vonatkozó előírásai teljesülnek.

Bányatörvény módosítása területrendezési szempontok miatt

❖ Bányatelek-megállapításra vonatkozó előírások a területrendezési törvényben

- ❖ (Külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani, illetve horizontálisan bővíteni csak a településfejlesztési és -rendezési célokkal, valamint a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervvel összhangban lehet. (18.§)

Az összhang akkor áll fenn, ha

- a bányatelekkel érinteni tervezett ingatlan bányászati célt szolgáló különleges terület területfelhasználási egységbe sorolt, (a településrendezési eszközökben bánya)vagy nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló különleges beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt terület

vagy

- az ingatlanokon a bányászati tevékenységgel a települési önkormányzat egyetért, és ha indokolt, döntést hoz a településrendezési eszközök készítésének vagy módosításának szándékáról.

- ❖ A kitermelési műszaki üzemi terv csak akkor hagyható jóvá, ha a bányászati tevékenységgel igénybe venni tervezett területet a településrendezési eszköz bánya vagy nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló települési területfelhasználási egységbe sorolta.

Jogalkotó „olvasata” :

Törvény indokolása a 18. §-ra vonatkozóan:

„A rendelkezések a bürokráciacsökkentés jegyében a bányanyitás szabályait pontosítják annak érdekében, hogy a hatósági eljárás egyszerűsödjön. „

Pozitívum:

településrendezési eszköz módosítását megelőzően is lehet külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani, illetve horizontálisan bővíteni, amennyiben a települési önkormányzat a bányászati tevékenységgel egyetért, és nyilatkozik a településrendezési eszközök módosításának szándékáról.

- Nem kell a településrendezési eszköz módosítását megvárni a bányatelek megállapítással, elég az önkormányzat nyilatkozata a módosítási szándékról

Bányászati tevékenység és településrendezési eszközök összhangja 2019.07.16 -

2019. évi LXIV. törvény

egyes törvényeknek az épített és a természeti környezet védelmével, valamint a kulturális örökségvédelemmel összefüggő módosításáról *

❖ Területrendezési törvényt érintő módosítás:

18.§ (2) bekezdés:

(2) **Az (1) bekezdés szerinti bányatelekre vonatkozó** kitermelési műszaki üzemi terv csak akkor hagyható jóvá, ha a bányászati tevékenységgel igénybe venni tervezett területet - **ha van elfogadott településrendezési eszköz** - a településrendezési eszköz nyersanyag-kitermelés (bánya) vagy nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló különleges beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt terület települési területfelhasználási egységbe sorolta.

Területrendezési törvény módosítása MÜT vonatkozásában

❖ Bányatörvényt érintő módosítások:

- **26/A. § (1) bekezdést érintően:**

A bányatelek megállapításának kezdeményezésére nyitva álló 5 hónapos időtartamba nem számít bele **26.§ (3a) bekezdés szerinti eljárás (= településrendezési eszközök módosítása)** időtartama.

- **26/A. § (3a) bekezdést érintően:**

A külfejtéses bányatelek megállapítására, horizontális bővítésére vonatkozóan a településrendezési eszközöknek való megfelelés körét bővítette az újrahasznosítási célra vonatkozóan.

A külfejtéses művelésű bányatelket akkor lehet megállapítani vagy horizontálisan bővíteni, ha a területrendezési törvény bányatelek-megállapításra vonatkozó előírásai teljesülnek, **és a bányászati tevékenység befejezését követő, a bányászattal igénybe vett területekre vonatkozó újrahasznosítási cél a településrendezési eszközökben foglaltaknak megfelel.**

❖ Bányatörvényt érintő módosítások:

- **27. § (2) bekezdést érintően:**

Műszaki üzemi tervre vonatkozó követelményeket pontosította a településrendezési eszközöknek való megfelelést érintően, továbbá, a tájrendezés teljesítésére vonatkozó követelményt törölte (áthelyezte)

A műszaki üzemi tervet úgy kell elkészíteni, hogy az biztosítsa az élet, az egészség, a felszíni és a föld alatti létesítmények, valamint a mező- és erdőgazdasági rendeltetésű földek megóvását, a bányakárok, a környezeti-természeti károk lehetséges megelőzését, illetve csökkentését, **továbbá a 26/A. § (3a) bekezdése szerint megállapított bányateleknél, illetve horizontálisan bővített bányatelekrésznél** a településrendezési eszközökben foglaltaknak való megfelelést.

Köszönjük megtisztelő figyelmüket!
Jó szerencsét!

